

TARCZA ANTYKRYZYSOWA: POSTULATY BRANŻOWE

WSTĘP

POZA OCHRONĄ MIEJSC PRACY KONIECZNA JEST SZYBKA POMOC DLA ZAGROŻONYCH BRANŻ

Związek Przedsiębiorców i Pracodawców przygotował i zaprezentował w ubiegłym tygodniu koncepcję tarczy 100 mld zł dla pracy, stanowiącą odpowiedź na wyzwania gospodarcze związane z rozwojem epidemii koronawirusa w Polsce. Zdajemy sobie jednak sprawę z faktu, że poza kompleksowym programem ukierunkowanym na ochronę miejsc pracy w gospodarce, potrzebne jest również wsparcie regulacyjne kierowane punktowo do branż zagrożonych sytuacją epidemiczną. **Należy pamiętać, że utrudnienia związane z rozwojem epidemii nie ograniczają się wyłącznie do strat finansowych wynikłych z zakazu bądź ograniczeń w prowadzeniu działalności.** Setki tysięcy osób przebywających na kwarantannach i poddanych nadzorowi epidemiologicznemu to również pracownicy, tryb świadczenia niektórych usług w związku z koniecznością wprowadzenia szczególnych standardów sanitarnych diametralnie się zmienił.

Konieczność uruchomienia pomocy jest niepodważalna. Jednocześnie, epidemia i wywołany nią kryzys spowodują strukturalne zmiany gospodarki – jest to czynnik, który trzeba brać pod uwagę projektując wszelkiego rodzaju programy interwencji. Ich celem nie może być utrzymywanie firm niezdolnych do dostosowania się do nowej rzeczywistości, lecz raczej wsparcie i pomoc w przetrwaniu podmiotom, które ten wysiłek podejmą. W ten sposób **niewykluczone, że wspomniane zmiany w strukturze gospodarki w dłuższym okresie spowodują, mimo przejściowych perturbacji, wzrost produktywności, dzięki lepszemu wykorzystaniu dostępnych zasobów.**

USTAWA POMOCOWA MOŻE OKAZAĆ SIĘ NIEWYSTARCZAJĄCA

Do Sejmu trafił już poselski projekt ustawy wprowadzającej pakiet pomocy dla branż szczególnie dotkniętych drugą falą epidemii. **Wydaje się, że podstawowe założenia ustawy są zbieżne z podejściem opisanym wyżej – pomoc kierowana jest punktowo do branż znajdujących się w najgorszej sytuacji i ma w tej chwili charakter de facto minimalny, tj. ułatwiający firmom przetrwanie trudnego czasu.** Mamy wobec tego wrażenie, że rząd postępuje ostrożnie, stopniując pomoc – w pierwszej kolejności proponuje się zatem wprowadzenie postojowego i zwolnienia ze składek na ZUS dla enumeratywnie wyliczonych branż, a także przedłużenie czasu obowiązywania rozwiązań przewidzianych w ramach wcześniejszych tarcz antykryzysowych.

Przyjęte w powyższym zakresie podejście wydaje się rozsądne (w odniesieniu do przedstawionego projektu ustawy opublikujemy osobne stanowisko), jednak **nie można wykluczyć sytuacji, w której przedłużający się kryzys epidemiczny spowoduje konieczność uruchomienia kolejnych działań.** Mając to na uwadze, przeprowadziliśmy konsultacje ze zrzeszonymi w ZPP związkami branżowymi.

REKOMENDACJE BRANŻOWE

Poniżej prezentujemy zestaw rekomendacji przedstawionych przez poszczególne branże. Dla przejrzystości dokumentu, rekomendacje podzieliliśmy na ogólne i szczegółowe, te drugie dzieląc z kolei na poszczególne branże. Mamy nadzieję, że przedstawione rekomendacje okażą się przydatne przy pracy nad kolejnymi etapami pomocy dla branż.

REKOMENDACJE OGÓLNE

- **Aktualne są kluczowe założenia przedstawionej przez nas tarczy 100 mld zł dla pracy;**
- **Potrzebne jest automatyczne zwolnienie ze składek ZUS** (oraz zapewnienie świadczeń postojowych pracownikom) dla wszystkich branż objętych restrykcjami wykraczającymi poza DDM;
- Wprowadzenie jakichkolwiek restrykcji dla działalności gospodarczych powinno być dopuszczalne wyłącznie na podstawie racjonalnej, opartej na danych argumentacji;
- **Podtrzymujemy konieczność uruchomienia narzędzi płynnościowych**, zróżnicowanych w zależności od sytuacji: dla firm objętych rygorami ponad DDM kredyt obrotowy w rachunku bieżącym w wysokości do 10% obrotu za poprzedni rok, dla przedsiębiorców których obroty spadły rok do roku o co najmniej 25% częściowo zwrotna subwencja bądź długoterminowy kredyt zwrotny w 100%;
- **Poza powyższym, konieczne jest wprowadzenie szeregu uproszczeń o charakterze generalnym, wymienionych poniżej:**
 - **Likwidacja barier dla zatrudniania obcokrajowców**, w tym przede wszystkim przyspieszenie procedur wydawania zezwoleń na pracę;
 - **Odstąpienie od nakładania nowych obowiązków podatkowych i administracyjnych** (co najmniej dwunastomiesięczne moratorium na wszelkiego rodzaju dodatkowe obciążenia, takie jak np. podatek cukrowy, czy „podatek od deszczu”);
 - **Uelastycznienie przepisów prawa pracy** tak, by uwzględniały one liczne absencje wynikające z zakażeń bądź kwarantanny, w tym m.in. w zakresie zniesienia limitu godzin nadliczbowych;
 - Umożliwienie samoregulacji poprzez powoływanie koordynatorów ds. COVID-19 w postaci np. osób odpowiedzialnych za BHP w firmach – mogłyby zostać one osobami kontaktowymi dla Powiatowych Inspektoratów Sanitarnych;
 - Wprowadzenie mechanizmu zwrotu pracodawcom kosztów przeprowadzonych wśród pracowników badań na obecność koronawirusa, w postaci odliczenia tych kwot od składek na PFRON bądź ZUS;
 - **Przesunięcie o kolejny rok możliwości rozliczenia straty w podatku dochodowym;**
 - **Rozważenie możliwości renegotjacji umów zawieranych z przedsiębiorcami przez PFR** w ramach przyznawanego wsparcia z tarczy finansowej – firmy ze znacznym spadkiem przychodów powinny mieć możliwość przesunięcia o rok spłaty zobowiązań wobec Funduszu;
 - Rozważenie możliwości uruchomienia celowanego wsparcia finansowego, przeznaczonego na dostosowanie firm do funkcjonowania w „epidemicznej” rzeczywistości (mikropożyczki na doposażenie w sprzęt na potrzeby pracy zdalnej, czy zmiany modelu świadczenia usług);
 - **Uzależnienie pomocy finansowej nie tylko od branży, lecz również od spadku obrotu** (postulat spójny z przedstawionym w ramach „tarczy 100 mld dla pracy” programem wsparcia finansowego dla firm).

REKOMENDACJE SZCZEGÓŁOWE

SEKTOR GASTRONOMICZNY

- **Wprowadzenie tymczasowo jednolitej stawki 5% VAT na wszystkie usługi gastronomiczne**, z uwzględnieniem sprzedaży napojów bezalkoholowych i niskoalkoholowych (piwo, wino, cydry), z perspektywą ustalenia stawki na jednolitym poziomie 8% po ustąpieniu pandemii;
- **Wprowadzenie możliwości sprzedaży na odległość napojów niskoalkoholowych** oraz umożliwienie sprzedaży napojów niskoalkoholowych na wynos lokalom dysponującym koncesją na sprzedaż alkoholu w lokalu;
- **Powszechne, czasowe zwolnienie ze składek na ZUS przedsiębiorców sektora gastronomicznego i ich pracowników;**
- **Wprowadzenie finansowanego ze środków publicznych „postojowego” dla pracowników sektora gastronomicznego** (do ewentualnego rozważenia szczególne zasady postojowego dla pracowników szczególnie narażonych na ciężki przebieg zakażenia koronawirusem, tj. seniorów bądź będących osobami niepełnosprawnymi).

SEKTOR ODPADOWY

- **Wprowadzenie możliwości kierowania strumienia odpadów do innych instalacji prowadzonych przez ten sam podmiot** w przypadku konieczności wyłączenia lub ograniczenia pracy instalacji z powodu COVID-19, o ile jest to możliwe technicznie i organizacyjnie oraz o ile zapewnione będzie przestrzeganie standardów ochrony środowiska;
- Umożliwienie zmiany systemu lub rozkładu czasu pracy pracowników oraz polecenia świadczenia pracy w godzinach nadliczbowych, pozostawania w gotowości do pracy i realizowania prawa do wypoczynku w wyznaczonym miejscu,
- **Modyfikacje §11 ust. 1 – 4 Rozporządzenia Ministra Klimatu z 11 września 2020 r. w sprawie szczegółowych wymagań dla magazynowania odpadów** w zakresie magazynowania zakaźnych odpadów medycznych i zakaźnych odpadów weterynaryjnych, prowadzonego w ramach zbierania odpadów, m.in. w zakresie umożliwienia magazynowania zebranych odpadów medycznych lub zakaźnych odpadów weterynaryjnych w specjalistycznych kontenerach chłodniczych albo naczepach chłodniczych, cechujących się parametrami zapewniającymi realizację wszelkich rygorów i wymagań związanych ze zbieraniem odpadów, czy też w zakresie wydłużenia terminów przechowywania zakaźnych odpadów medycznych lub weterynaryjnych w określonych temperaturach;
- **Przywrócenie znanych z pierwszej tarczy antykryzysowej rozwiązań przyznających wojewodom specjalne uprawnienia w zakresie zarządzania systemem gospodarowania odpadami.**

SEKTOR APTECZNY

- **Wprowadzenie zmian do projektu ustawy o zawodzie farmaceuty w zakresie:**
 - zmiany przepisu umożliwiającego cofnięcie zezwolenia na prowadzenie apteki w przypadku naruszenia niezależności zawodowej farmaceuty, tak by sankcję tę można było zastosować w przypadku naruszeń uporczywych lub rażących,
 - wykreślenia przepisu umożliwiającego „unieruchomienie” apteki, punktu aptecznego lub hurtowni farmaceutycznej w przypadku „uniemożliwienia wykonywania zadań” kierownikowi apteki bądź osobie odpowiedzialnej w hurtowni,
 - wykreślenia przepisu uwzględniającego rolę samorządu aptekarskiego w ocenianiu rękopisami kandydata na kierownika apteki,
 - wykreślenia z katalogu zadań zawodowych farmaceuty zadania polegającego na prowadzeniu apteki lub punktu aptecznego w określonej formie prawnej,
 - zmodyfikowania zakresu uprawnień kierownika apteki, tak by obejmował on wyłącznie zadania merytoryczne, a nie związane ściśle z prowadzeniem działalności gospodarczej i leżące w gestii właściciela apteki,
 - otwarcia katalogu usług związanych z ochroną zdrowia świadczonych przez apteki ogólnodostępne.

SEKTOR PIWOWARSKI

- **Zachowanie obecnego mechanizmu obliczania podatku akcyzowego od piwa oraz utrzymanie stawki akcyzy na niezmiennym poziomie;**
- **Umożliwienie (na stałe) odliczenia akcyzy od piw przeterminowanych** (rozwiązanie zgodne z prawem UE i stosowane w kilkunastu państwach członkowskich, w Polsce wprowadzono jedynie czasową możliwość odliczenia akcyzy od piw przeterminowanych);
- **Rewizja ustawy o podatku akcyzowym oraz Ordynacji podatkowej**, poprzez przede wszystkim:
 - doprecyzowanie, że zezwolenia akcyzowe nie są cofane w razie złożenia przez podatnika zabezpieczenia wykonania decyzji, z których wynikają zaległości podatkowe,
 - doprecyzowanie zasad składania zabezpieczeń wykonania decyzji podatkowych na wniosek podatnika również przed wydaniem takich rozstrzygnięć, a także wstrzymywania zabezpieczonych decyzji,
 - dopuszczenie możliwości wydawania zaświadczeń o niezaleganiu w podatkach w sytuacji złożenia przez podatnika zabezpieczenia wykonania decyzji podatkowych,
 - dopuszczenie możliwości zawieszenia przez organ postępowania w przypadku, w którym na rozstrzygnięcie sprawy mógłby mieć wpływ wynik innego toczącego się postępowania administracyjnego, sądownoadministracyjnego lub sądowego.

SEKTOR FARMACEUTYCZNY

- **Wprowadzenie priorytetu dla testowania na obecność koronawirusa pracowników krytycznych zajmujących się wytwarzaniem i dystrybucją leków;**
- Uwzględnienie specyfiki sektora farmaceutycznego w toku prac nad nowelizacją ustawy o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa, zarówno w zakresie respektowania zbudowanych samodzielnie przez podmioty systemów zabezpieczeń, jak i wobec ryzyka nadmiernego zawężenia ewentualnego katalogu producentów automatyki i elektroniki przemysłowej, których produkty wykorzystywane są w liniach produkcyjnych leków;
- **Wprowadzenie systemu wsparcia krajowych producentów leków w ramach Refundacyjnego Trybu Rozwojowego.**

SEKTOR SPOŻYWCZY

- Ujednolicenie praktyk organów państwa, w tym przede wszystkim inspekcji sanitarnych związanych z bezpieczeństwem produkcji;
- Umożliwienie firmom branży spożywczej, z uwagi na ich szczególną rolę w systemie, korzystania z zapasów środków ochrony osobistej zgromadzonych przez Agencję Rezerw Materiałowych, w przypadku wystąpienia problemów z zakupem tych środków na rynku;
- Zwiększenie kwoty zwolnienia kart i bonów na posiłki dla pracowników z ZUS do 25 proc. wynagrodzenia minimalnego;
- Stworzenie „korytarzy” na przejściach granicznych dla pracowników zakładów branży spożywczej, a także kierowców jadących z produktami spożywczymi i ładunkami niezbędnymi dla zachowania ciągłości produkcji spożywczej, ze szczególnym pierwszeństwem przejazdu dla surowców i wyrobów łatwo psujących się;
- W przypadku wystąpienia znaczących utrudnień w dostępie do usług logistycznych i transportowych należy ponadto zapewnić priorytet dla całego łańcucha produkcji i dystrybucji żywności także w ramach ruchu wewnątrz kraju;
- **Zniesienie zakazu handlu w niedziele;**
- **Wycofanie się z zakazu hodowli zwierząt futerkowych oraz zakazu uboju rytualnego;**
- Modyfikacja przepisów rozporządzenia regulującego obostrzenia związane z wprowadzeniem stanu epidemii, w zakresie jednoznacznego wskazania że ograniczenia w liczbie i wieku osób przebywających na terenie placówki handlowej nie dotyczą osób obsługujących sklepy, w tym przedstawicieli handlowych dostawców;
- Nadanie sektorom producentów i przetwórców żywności statusu elementu infrastruktury krytycznej, wraz z całym ich łańcuchem dostaw, tak by nie dotyczyły ich ew. zakazy lub ograniczenia w transporcie, dostępie do energii elektrycznej, czy wody.